

НЕМАТЕРІАЛЬНІ АКТИВИ ПІДПРИЄМСТВА: ЇХ ОБЛІК ТА СКЛАДНІСТЬ ВИЗНАЧЕННЯ

Сокол С. Г., магістр, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Сучасний етап розвитку економіки України характеризується остаточним переходом до ринкових відносин та збільшенням впливу глобальної економіки, що передбачає значне загострення конкурентної боротьби. Слід зазначити, що зараз спостерігається вихід компаній на міжнародну арену, залучення іноземних інвестицій, злиття і поглинання, що викликає збільшення зацікавленості у обліку та ідентифікації нематеріальних активів. Тому одним з основних завдань для кожного сучасного підприємства є зосередження уваги на ефективному використанні нематеріальних активів, оскільки ефективну діяльність компаній неможливо уявити за відсутності значної частини інтелектуальних знань та навиків працівників, отриманого досвіду та правильного використання наявної інформації, що також сприятиме формуванню нових брендів, марок. Тому для успішного використання нематеріальних активів необхідні принципово нові підходи до їх обліку та аналізу, а це потребує глибокого розуміння їх сутності, значення, створення єдиних підходів до ідентифікації, визнання і оцінки, амортизаційної політики.

Проблеми обліку нематеріальних активів досліджували такі вітчизняні науковці, як: Ф. Ф. Бутинець, Б. І. Валуєв, С. Ф. Головкин, М. Т. Завгородній, А. М. Козирєв, Л. М. Котенко, В. В. Сопко, Н. М. Ткаченко, В. Г. Швець, а також зарубіжні – Х. А. Андерсе, М. Ф. Ван Бреда, Глен А. Велш, Д. Колдуелл, М. Р. Метью та ін. Питанням бухгалтерського обліку нематеріальних активів присвячували свої роботи: І. А. Бігдан, М. В. Дишкант, І. І. Криштопа, С. Ф. Легенчук, М. Ю. Манухіна, М. З. Ніколюк, Ю. В. Писаренко, Рудченко Ю. С., Х. І. Скоп, В. С. Шелест, С. В. Шульга та ін.

Метою дослідження є аналіз особливостей обліку та ідентифікації нематеріальних активів та Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку 38 (МСБО 38) «Нематеріальні активи».

Ідентифікація і визнання нематеріальних активів розкриті у науковій праці І. І. Криштопа.[2] Лазаренко зазначає, що об'єкт вважається активом, якщо він: задовольняє визначення активу; є вимірюваним, значущим, достовірним. [3] Так С.Ф. Покропивний розрізняє поняття «нематеріальні ресурси» і «нематеріальні активи», де останні – це доступ до права власності автора, які захищено правами, що самі по собі і є нематеріальними активами.

Деякі автори пропонують власні критерії, за якими об'єкти повинні відноситись до нематеріальних активів. Загальні питання організації і методики обліку нематеріальних активів висвітлювали у роботі Х. І. Скоп.[4] Як зазначає Ніколюк М.З.[1] значна кількість об'єктів не може бути віднесена до складу нематеріальних активів за національними П(С)БО через неможливість їх достовірної оцінки. Це пов'язано з тим, що нематеріальні активи є дуже специфічною категорією, яку досить складно оцінити.,

У бухгалтерському обліку нематеріальні активи обліковуються по кожному об'єкту на таких субрахунках:

- 121 «Право користування природними ресурсами»;
- 122 «Право користування майном»;
- 123 «Права на знаки для товарів і послуг»;
- 124 «Права на об'єкти промислової власності»;
- 125 «Авторські й суміжні з ними права»;
- 126 «Гудвіл»;
- 127 «Інші нематеріальні активи».

Також Гордієнко Н.І.[5] були розглянуті варіанти оцінки вартості, первісної вартості нематеріальних активів та їх відображення у балансі.

Відповідно до Наказ Міністерства фінансів України від 16 вересня 2019 року № 379 затверджено Зміни до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України з бухгалтерського обліку.

У Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 18 жовтня 1999 року № 242, розділ «Особливості бухгалтерського обліку нематеріальних активів установами» виключити.

Тому основним документом є: міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 38 (МСБО 38) «Нематеріальні активи»[6] згідно якого:

Нематеріальний актив – немонетарний актив, який не має фізичної субстанції та може бути ідентифікований.

Для визнання статті як нематеріального активу суб'єктові господарювання треба довести, що стаття відповідає:

- а) визначенню нематеріального активу (див. параграфи 8 – 17);
- б) критеріям визнання (див. параграфи 21 – 23).

Нематеріальний актив слід визнавати, якщо і тільки якщо:

- а) є ймовірність того, що майбутні економічні вигоди, які відносяться до активу, надходять до суб'єкта господарювання;
- б) собівартість активу можна достовірно оцінити.

Таким чином, визначення нематеріальних активів досить складна і неоднозначна процедура. Суб'єкти господарювання часто витрачають ресурси або несуть зобов'язання при придбанні, розробці, обслуговуванні чи збільшенні корисності нематеріальних ресурсів, де достовірність визначення витрат на нематеріальні ресурси знаходиться під великим питанням як і прибуток, який вони в подальшому принесуть. Проте, слід зазначити, що враховуючи швидкість розвитку нових технологій та надбання нових знань, нематеріальні активи мають великі перспективи для розвитку підприємства. Тому, слід приділити особливу увагу вивченню та розумінню всіх аспектів «Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку 38 «Нематеріальні активи» і намагатися сприяти розвитку нематеріальних активів на підприємствах нашої країни.

Список використаних джерел:

1. Николук М.З. Трагування поняття “нематеріальні активи” в літературних джерелах \ Міжнародний збірник наукових праць. Випуск 1(10). 2008. – С. 208-215.

2. Криштопа І. І. Методика та організація обліку та контролю нематеріальних активів : автореф. Держ. вищ. навч. закл. Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана. – К., 2008. – 19 с.
3. Лазаренко Д. А., Сиренко С. В. Интеллектуальный капитал: учетные и правовые аспекты // Вісник ЖДТУ. – 2003. – № 4 (26). С. 138-146.
4. Скоп Х.І. Організація та методика бухгалтерського обліку нематеріальних активів на сучасних підприємствах / Х. Скоп // Бухгалтерський облік і аудит. – 2014. №5. – С. 29–39.
5. Гордієнко Н. І. Фінансовий облік: Навчальний посібник (для студентів економічних спеціальностей). – Харків: ХНАМГ, 2005. – С.60-64.
6. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 38 Нематеріальні активи https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_050#n211
7. https://www.studmed.ru/kozyrev-an-makarov-vl-ocenka-stoimosti-nematerialnyh-aktivov-i-intellektualnoy-sobstvennosti_6849f9230fa.html

МЕХАНІЗМ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

***Стеклова Н. В.,** магістр, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова*

Бізнес-організації розробляють та підтримують стратегічні плани для більшості заходів, які вони здійснюють. Стратегічні плани визначають потребу в дії, вплив цієї конкретної дії та рушійні сили, що стоять за нею.

Для ефективного забезпечення економічної безпеки підприємства потрібне використання системного та комплексного підходів, які визначають необхідність формування механізму стратегічного управління економічною безпекою підприємства, який представляє собою сукупність спрямованих дій для досягнення поставлених цілей підприємства за допомогою створення сприятливих умов для ефективного використання ресурсів.

Стратегія безпеки в будь-якій організації починається з поглибленого аналізу їхнього бізнесу. Таким чином, стратегія безпеки є важливим документом, в якому детально викладено низку кроків, необхідних для того, щоб організація могла визначити, мінімізувати та керувати ризиками, при цьому відповідаючи вимогам. Ефективна стратегія безпеки є комплексною, динамічною та гнучкою, що дозволяє своєчасно реагувати на будь-які загрози економічній безпеці підприємства.

Щоб ефективно захистити організацію з допомогою чітко спланованої стратегії безпеки, важливим є визнання останньої як важливого компоненту організації. Ефективні та дієві програми забезпечення безпеки вимагають співпраці керівників бізнесу та персоналу організації разом із чітким управлінням та відданістю вищого керівництва та адміністрації. Забезпечення економічної безпеки – це інтегрована функція, яка потребує ефективної співпраці в рамках всієї організації [1].

Розробка стратегії економічної безпеки підприємства – це детальний процес, який включає первинну оцінку, планування, імплементацію та